

Üffit number 10 top.

Meie Mats

Tellimise hind kättesaatmisega aastas 4 r. 50 l.,
6 kuu eest 2 r. 30 l., 3 kuu eest 1 r. 20 l. Toime-
tusest ise ära viies: aastas 3 r. 50 l., 6 kuu eest
1 r. 80 l., 3 kuu eest 90 l. Ilmub iga laupäeval.

Toimetus ja talitus:

Tallinnas, Harju ja Riitli uulitsa nurgal nr. 15,
„Leaduse“ raamatutaupluses. Telefon № 740.

Nr. 16.

Laupäeval, 6. (19.) detsembril 1914.

Nr. 16.

Lagawara- ja maakaitsewäelaste perekondade eest hoolitsemine Tallinnas.

Riiete wäljajagamisel.

Uasa ääres istub naiskomitee eesistujanna pr. Postka.

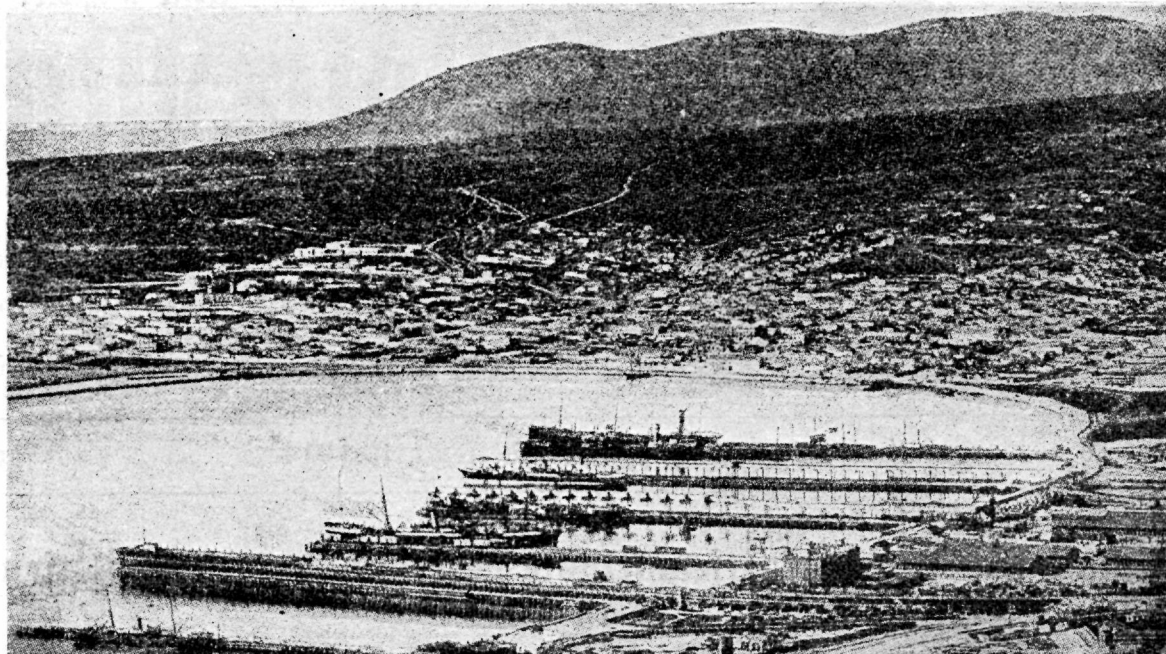
Ilmus

Pühade album jõuluks 1914.

Stahkearwuliste piltidega kaunistatud ajalohase sfuga.
Hind 30 l. Tellimise aadress: Rewel (Tallinn), „Leaduse“
kirjastus.

„Meie Matsi“ tähtraamat 1915. a. jaoks
ilmus 2. trükkis ja on jälle igalpool saadawal. Hind ühes
suure Europa sfikaardiga 25 top., kaardita 20 top. Tellimise
aadress: Rewel (Tallinn), „Leaduse“ kirjastus.

Meie Matsi järgmine (17.) sfjanummer ilmub
13. detsembril s. a.

Novorossijsk, kaubalinn Kaukaasias Musta mere ääres, 61.000 elanikuga, mida Saksa-Sürgi sõjalaewad pommitamas käisid.

Partii biljardit.

Alfons Daudet.

(Bildikene viimasest Saksa-Prantsuse sõjast).

Wõitlewad juba paar päewa... Ja peale ööd, kus wihma kui ämbriist maha walas, on soldatid wiimase wõimaluseni wäsinud ja äraturnatud. Aga sellegipärast waewatasse neid siin välja peal poris ja weeloihtudes juba kolmandat tundi!

Wäsimusest ja uneta öödest waewalt jalgel seistes, sinelid wihmast läbi märjad, toetawad nad üheteise najale, et sooja saada ja et ühte teist maha langemise eest hoida. Mõned neist magawad piisti seistes, pead seltsimise ranitsa wastu najatades, ja just nende magajate nägudest paistawad üleelatud waewad ja piinad nii selgeste.

Wihm, lumelorts... Linane talwine taewas, waenlase lähedus.... Kõle olla.

Aga mida nad siin välja peal teewad? Mida ootawad?

Metša poole pöördud suurtiikide suud nagu luurawad kedagi. Siikumataalt waatawad kuulipildujad filmapiiri poole. Kõik on, nagu näib, pealetungimiseks walmis. Aga mispäraast nad siis peale ei torma?

Dodatakse sõjawäe peakorterit poolt kästu selleks, aga feda ei anta.

Peakorter asub aga siinjasas, suurepäralises Ludwig XIII stiililises juwelosfis, mille punased katusekiwid, wihmast kiistades, läbi pargipuude siia paistawad. Edepoolest kuninglik, ning täitsa feda wäärt, et ta peal marshali lipp lehwib! Sügawa kraawi ja kõrge kiwiaia tagant, mis hoonet maanteest eraldab, paistawad mäeküljel rohelistes, lilledega ümber palistatud, aasakesed, peegliksileda järwetese weepinnal ujuwad majesteetlikult luiged. Määratu suure lindudemaja katuse all uhtustawad paabulinnud endi toreda saba-

dega, ning lullakarwalised wasanid lehwitawad tiibadega. Waatamata selle peale, et losfi elanikud ammuigi ära põgenenud, ei paista siin ühtegi korratuse ega häwituse jälge — neid sõja atalisi kaaslast. Ülemjuhataja lipp oli siin ka kõige õrnemale lüllele kaitseks, kogu losfi ümbruse herrandit rahu, tema puisteede sügaw waikus, pakuwad imelikku wastolu lähemale äralaastatud ümbrusele.

Wihm, mis seal teed ja wäljad porijõgedeks ja järwedeks muutis, peheb siin punased kiwid särama, wärstendab rohelisti okfakesi, lakeerib puude lehed läikima ning luitede julged särama. Ümberringi on piinlik puhtus ja segamata waikus. Poleks siin feda suurt lippu lehwimas ega neid kahte tunnimeest pargi wärawas, siis ei aimaks keegi, et siin sõjawäe peakorter asub. Sobufed puhkawad tallides. Seal, teal wilkawatad dentsifikud, käskjalad tukuwad kõõgiuste juures ning punaste püststega aednitid siluwad laisalt liiwaplatsi.

Sõõgitoas, mille aknad wastu peateed on, seisab suur, poolekti koristamata sõõgilaud — lahtikorgitud tühjade wiinapudelite ja klaasfidega ning kortsunud linaga... Kõrwalolewast toast kostab wali kõne, naer, weerwate munade kõrin ja kolkku löödawate klaasfide kõlin

Ülemjuhataja mängib seal biljardit, ning waat, sellepärast ootabki seal all porisel wäljal, koleda wihmajaju all, sõjawägi!...

Kui ülemjuhataja kord juba partiid on alganud, wõib terve ilm hukka minna — teda ei liiguta biljardilaua juurest üksti wägi.

Do, biljard!

Biljard — see on felle suure wäejuhataja haige koht. Waat! seal ta seisab, nagu lahingus, täies mundris. rind aumärkidega kaetud. Silmad särawad, põsed punetawad... Ta on lõunasõõgist, mängust ja weinist erutatud. Ta ümber fõeluwad adjutantid, aupakkitud ja teenistusewalmid, kes iga ta lööki nii toredaste imestada oskawad. Kui ülemjuhataja „filma“ saab, jooksewad kõik tahwli juurde, kui ta juua tahab, ruttawad kõik groggi walmistama. Paganite

ja suletuttide sahin, kannuste, ristide ja olapaelte kõlm, aupakkitud naeratused, kaunid kumardused, toredad, säravad, uued mundrid, tore ja kõrge saal, mille afendest park ja lillepeenrad paistavad, kõik see tuletab sügise pidustusi meelde.

Marshali kaasmängija on staabi ohvitser, väikene kapten, toredas mundris, valgeis kinnastes, biljardimängu kunstnik, ning tal oleks sellel põllul tühi asi kogu maailma marshalisi liia. Aga ta oskab ennast ülemusest aupakkimis kauguses hoida, ta veab mängu nii osavaste, nii et ta just ei võida, aga ka vastasele fergeste võitu ei anna...

See noor ohvitser, oskab — teab kudas tulewikuts teha!

Noormees, olge ettevaatlik, ärge endid mänguõhinas unustage!...

Marshallil on 15 „filma“, teil 10. Vedage mängu niiviisi kuni lõpuni ja te võidate sellega endi ülendamiseks hoopis rohkem, kui sellega, et teie alla, väljale, vihma kätte lähete, kus te kuni üdini märjaks saate ja kus te ilus kullas särav munder tuhniks lahete!

Mäng on tõeste huwitav, väga huvitav! Pallid weerewad, klõpsatavad üheteise vastu, üks wärw waheldub teisega, kalew sojened, ääred annawad toredaste vastu... Järsku walgustab suurteki tuli taewast, tume mürin paneb aknalaasid klirfema. Saalis olejad wõpatawad ja wõhiwad ärewalt ühe eise otja. Minult marshal ei kuule ega näe midagi. Biljardi peale kumardades walmistab ta toredat lööki... ta on nende toredate löökide peale meister!

Jälle walgatab tuli ja weel jälle... Ning nüüd tuleb mürts mürtsu järele hirmsa kiirusega — keeb kui põrgu. Abjutandid jooksewad atende alla. Kas waft preislased peale tungiwad?!

„Noh, las' tungiwad!“ — kätatab marshal, walget palli paiga peale pannes, — „Kaptan, teie lord.“

Staab on waimustatud. Waat, kus kilmawereljus... Mürin läheb kangemaks! Suurtükide mürina selka kostab kuulipildujate ragin. Musta äärtega tulepilw ilmub välja kohale, ofa parki on suitu sees... Lindudemajast kostab wafanide ja paabulindude meeleheitlik kisa; piisirohu lõhna haistades tormawad hobused tallides ringi. Peatorter läheb ärewaks, kirtkätjalad lendawad üheteise kannel. Mõutakse ülemjuhatajast.

Marshal on aga wankumata, ma ju ütlesin teile, et maa peal seda wäge ei ole, kes teda partiid sunniis lõpetama.

„Kaptan, teie lord...“
Kaptan on aga pea kaotanud, ta mõtted on laotil. Waat' mida noorus tähendab! Ta unustab endise taktika ja peale paari lööki wõidab ta peaaegu partii.

See asjalugu ajab marshal nagu meelest ära. Tema mehisele näole ilmub imestuse ja pahameele ilme. Sellel filmapilgul kihutab lossi hoowi ratsanik. Ratsanik on poriga kaetud, lihe hüppega on ta lossi trepi peal, ei kuule ta wahide protesti.

„Teatage mind filmapilk ülemjuhatajale!!...“

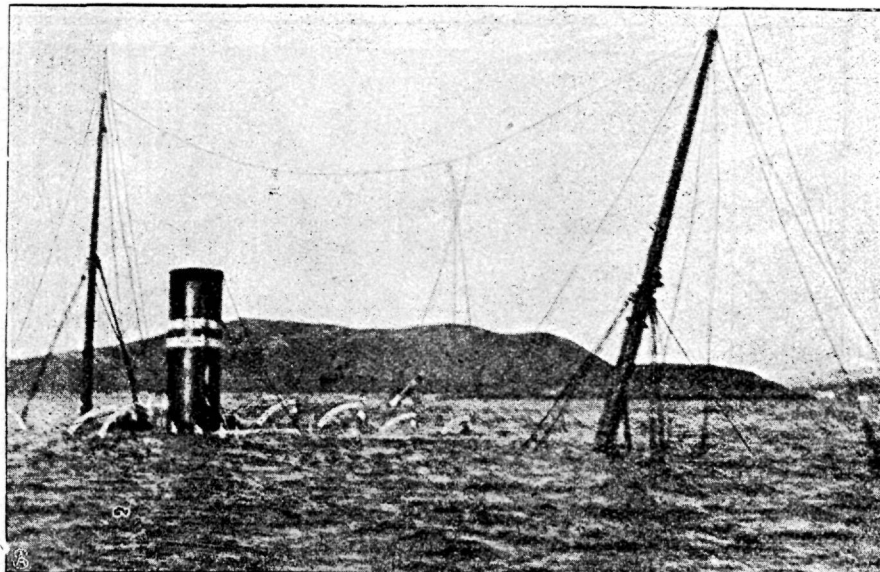
Wihast leelides, näost punane kui wäht, tuleb marshal, biljardi keppe käes hoides, afna juurde.

„Mis seal lahti on?... Kes see on?... Kas sin tunni mehi ei olegi?...“

„Aga kindral...“

„See küll... Silmapilk... Las' ootawad käskusi, kurat wõtaks!“ Ning afen tõmmataks paukudes kinni.

Las' ootawad käskusi! Nad ootawad ju ammugi neid, need õnnetumad! Tuul peksab neile vihma ja kartetshifi näosse. Terwed bataljonid langewad sellel ajal, kui teised

Beetee kinnipanemiseks põhja lastud laew.

nende kõrwal tegewufeta seiwawad... Dotawad kästusi!... Aga et surm kästudest ei küsi, langewad sajad ja tuhanded inimesed kraawidesse, pöösastesse... Kartetshid ei anna ka langenutele armu ja nende lahtistest haawadest niriseb tafa aus soldati veri...

Seal, ülewal biljarditoas, kestab ka tuline lahing. Ülemjuhataja poole kaldub jällegi wõit, aga väikene kapten paneb vastu, kui lõwi.

„Seitfeteistkümmend! Kahkateistkümmend! Üheksateistkümmend!“

Waewalt jõutakse „filmi“ üles kirjutada. Lahingu mürin lähineb. Marshalil jääb weel üks „film“ teha.

Granatid kukuwad juba parki. Üks keht lõhkes järwekese kohal. Selle peegiline weepind on halli wine peale wõtnud... meeletu luik, weriste sulgebega, keerleb seal kui tuulispakk ringi... See on wiimane mürts...

Umberingi jäi kõik waitseks. Minult vihma kohinat on kuulda, kudas ta sahinale puude lehtedesse langeb, ja siis weel tumedat mürinat alt mäe jalalt, ning alt, porise, tee pealt kostab emale minew padin, nagu joolswa karja müdin... Sõjawägi taganeb täies korratuses... Marshal wõitis partii.

Cesti sõjamehe kiri.

Galitšias — 16. oktoobril 1914.

...Nagu näete, olen ikka weel terve. Wiimaks tulengi weel sõjast terwelt tagasi. Küll siis teaksin imefi jutustada praegusest sõjast, sest meie sõdime väga kunstlikult ja kawalalt. Näituselks suurteki, neid ei näegi, aga põmmutawad teised mis hirmus. Nendes lahingutes, kus mina olen käinud, on lugu ikka nii olnud, et suurtekid wahel poolwersta, teineford ka paar wersta meie seljataha jääwad, ja siis põmmutawad nad üle meie peade meie ette waenlase pihta. Meiega jälle täiwad kuulipildujad koos, wahest jälle on nad meie taga ja lasewad üle meie peade. Kuulipildujad iseäranis on suureks abiks meile. Nende jaoks kawame ka augud ja lamame ise nende kõrwas. Esmalt lasib ohwitser piisiga proowi, et kui mitu samm meie ja waenlase jooksupäawi wahel on, siis teab kuulipilduja selle järele digesefi sihti seada. Kord kaitseime üht küla, mis austria lased meie

Galastus.

Käest ära tahtsiwad võtta. Eks nende suurtilkid leidnud meie seisutoha pöõfaste wahelt illesje ja hakkasid sinna pommisi pilduma. Ei aitanud muud kui hakkasime kaitsetraawisi sügawamats kaewama. Iga pommide laengu wahet oli ikka 2-3 minutit. Nii kui pommid, see kord õnneks meie seljataga, lõhkesid, nii et liiwa- ja mullatuisk meil aina selga lendas, siis muud kui labidad kätte ja kraawi sügawamaks tegema. „Peitne pead,“ hüüab ohwitser, nii kui pommide laeng jälle tu'eb, ja meie he dame lohe kraawi põhja maoli maha. Ei need filmapilgud eluajal küll unune. Ka meie suurtilkit batareid töötasid meie sel ataga ja meie juurest lafs telefoni traat batareisje. Sel kombel aitame üksteist lahingus. Seft meie, eespool. näeme selgeste, kuhu meie pommid langewad ja siis teatab mees telefoni kaudu batareile, kuhu nad langewad ja kui palju ette-, tahapoolle wõi kõrwa peawad sihtima, et pommid hästi wõtaksid. Mitu waenlase pommi lõhkesid kõigest mõni samm meie selja taga, ja matsid siis meid ileni mulla alla. Austraalasi tuli nagu murdu küla poole, aga meie tegime neile sauna tuliseks, lastime wahel üsna ligi, ja siis hakkasime tuld andma. Mehi langes kui loogu. Küll on hea meel, kui näed, kui waenlane taganeb. Rõõmsam ei wõi küll soldatil ilmasti olla, wõi jälle kui meie pommid hästi trehwawad, siis karjune „hurra.“ Kirjutamisega on siin asi wilts, paber kortsub enne ära. Ja ei ole ka himu, see sõja-elu teeb inimese nii tuimaks ja ilksõiliseks. Hea on, kui heinu ja põhku juhtub saama, siis on kaitsetraawis päris tore magada, nagu põrfas ileni põhju sees. Tubakat saada mulle nii palju kui jaksad...

M. Sommer.

II.

12. oktoobil 1914.

Terwitatan Sind, armas wend, oma kirjaga. On juba mõni aeg mööda, kui wiimati kirjutasin, ja wahpeal on mõndagi juhtunud, millest sulle lohe teatan. Nimekt 26., 27. ja 28. septembril olin Warswami all — 35 wersta linnast eemal — Saksja wäega weriseid lahinguid löömas. Lahingud olid wäga suured, mõlemil pool langes mehi kui loogu. Shrapnellid lendasid wendadele surma külwates, meie omad jälle waenlastele. Kuulipildujate ragin ja raske e suurtilkide mürin see kõlas kui muusika hääl. Ohus aina wilistas ja ägas kuulideft. Umber ingi karjatused, ägamised... 25 samm pealt hakkasime, kõi e jõudu kokku wõttes, sakslaste peale tikkudega tormi jooksuma. Sakslased ei oskanud sugugi wastu hakatagi, mõned wiskasid piisid käest ja lehwitasid mütsidega, kui meie „hurraa“ hüüdega nende peale tormasime. 28. septembri hommikul kell kuus korjasime järele jäänud mehed kokku — 600 meest oli meid weel järele jäänud, ja asusime uueste lahingusse. See lahing oli weel wägewam. Maa wärikes nii hirmsaste, et tahtis jalge alt ära kaduda. Umbes 15 samm minust eemal lõhtes shrapnell, walgatas nagu wälk mööda, ajas read segamine, liiwa- ja mullapanlasti fähwatas näosje, ja wirutas minu nii kõwaste wastu maad, et hingetuis jäin. Uies ärkades tundsin, nagu oleksin tilkideks tistud, katsumin järele, nina walutas kangeste ja jooksis werd. Wastu maad tuktudes oli ta tugewaste põrutada saanud. Tänaftin Jumalat, et edast

Eduard Lepitson,
Wäite-Maarjast, haawotud
pabemast läest 10. augustil
Sakhamaa piiri Reidenburgi
all.

Aleksander Eilenblatt,
end. V. Lühimaa p. tekkelisi kont-
roll-instruktor, 6. novembril taaga-
wara wäe ohwitseri a labinquäl-
jal peast haawatud praegu Wars-
toje-Seto haigemajas.

Mikkel Granwert,
Pärnumaalt. Oktobrikuul Wars-
sawi labinaus haawotud paremast
läest. Praegu Nowgorodi haige-
majas.

wõidekda wõin. Kuid waenlase suurtükki tuli läks nii tuge-
waks, et taganema pidime. Nende shrapnellid tõmbasid me e
hobused maha ja meie pidime suurtükid enese järele tagasi
wedama. Nõnda wältas see ühtlugu ohtu kell wiieni, olime
riistule all. Üsna minu kõrwal lõhkes shrapnell, arwasin,
et mind tükkideks tahab kiskuda, aga ta ei puutunudki
minusse. See oli 29. septembril Ratrino küla all. 21 wersta
Warsawist eemal, kus ma äkitselt oma pahemas jalas walu
tundsin Shrapnelli kuul oli temast läbi läinud, haaw ei
olnud küll suur, aga walutas kangeste. Lootsin edasi saama,
aga kuttusin maha ilma abita, andsin ennaft saatuse hoolde.
Mis edasi sündis, ei tea. Kui umbes tunni aja pärast pea
selgemaks läks, nägin sakslasi tulewat. Oli üks ohwitser
ka seal, see pani rewolwri minule ette. Rahmasin oma piisli
järele, aga see oli kaugele kuttunud, liigutada ei saanud,
haaw tegi suurt walu. Saksa ohwitser näitas, et ma läed
allesse tõstatkin. Aga ilma et ma käsa ülesse oletsin tõstnud,
lütlesin tale Saksa teeles: „Laste aqa peale, teie teete s-llaga
minule suurt head.“ Ohwitser lasi kae rewolwriga langetada,
astus lähemale, küsis kust wõlguist j. n. e. Ma nägin tema
kõlpe peal weelähtrit ja küsisin juua. Ohwitser andis lohtri
minu kätte, aga seal ei olnud weel sees, waid wiin. Siis
lastis ta weel wõlsteri, kes temaga ühes oli, minu haawa
kinni siduda, ja siis läksid nad minema, mind labinquäl-
jale lamama jättes, kus ma õõ mööda saatsin. Hommik-
kõrwikul nägin sakslasi tulewat, oli seejama ohwitser. Niiud
wõtsid mind kaasa ja wiisid ühte majasse, kus terwe päewa
olin. Siis saatsid mind Bloni alewisse Saksa hospitalisse,
seal oli juba ennemalt 27 Wene soldatit ja üks ohwitser,
kõik meie ühest 14. Siberi kütipolgust. Kõik olime seal wan-
gis kuni 6. oktobri, mil sakslased taganedes meid maha
jätsid, ühes 22 Saksa haawatuga. 8 novembril leidsid
Wene wäed meid üles ja saatsid Warssawi hospitalisse,
kus praegu wiibin.

Mikkel Fisher.

Sakhamaa poeg.

Õõ . . . Pime õõ . . . Tuhmid tähelesed wiisguwad
nagu uimawa lapse silmades ülewalt läbi tormije, wi-
mase õõ . . .

Raudtee ligidal, kuivanud pööja taga lamab keha,
eluta soldati keha. Ta oli siia oma seltsimeestest maha
jäänud, rinnast ja jalast rästeste haawatud. Ta kuiv suu
ihkas juua, ja tarretatud werega kaetud haawad wotasid
kinnisidumist, ta weest ja werest läbiligunenud riided ümber-
wahetamist . . .

Kui ta oma uimastusest ärkas, oli ikka õõ, ikka see
tormine, wiimane õõ, mille eest ta nii heameelega warjule

oleks põgenenud. Haaw rinnas walutas hirmsaste, ta oli
sinna küll oma müüsi wihma kaitset pannud, aga nüüd
oli ka see wiimast läbi seotud, ta tundis, kuidas mööda ihu
külmad weepisid alla weeresid, kuidas lahki seotud tarre-
tanud weri ihu peal krõbises ja kuidas uueste lahki läinud
haawast ioe weri wälja niris . . .

Ta tundis seda meeleheitlikult, sest ta ei wõinud selle
wastu midagi parata: ei olnud tal enam ühte kuiva riide-
tükki, ja ta pahem purustatud jalga näitas, et iga liikumine
wõimata on.

Ta meeleheitew, lõhki kistud süda wotas ainult oma
hirmust otja ja lootis, Jumalat paludes, et see pea tuleks . . .

Ta keeras oma raste pea ohates ümber ja waatas
eluta silmadega mustendawasse laugusesse . . .

Kuivanud pööja otjad kohiesid ja kinnusid hale-
dalt ta pea kohal ja kraapisid oma terawate äärtega ta
kõhvatut naga . . .

Tal tuli meelde, kuidas ta mõne kuu eest oma kodu-
maal pööja all oli pikutanud, tema, K. wallakirjutaja
Ednis Mähk. Kes oleks siis teadnud? . . .

Seal — Ednis tundis, kuidas midagi sooja üle ta selja
jooksis, kuidas süda kloppimise seisma jätkis, — pööja kohina
jetta kuuldus rafene lofin, inimeje rääkimise lofin. Ednis
keeras enie tajaie, walusa wigamijega ümber, waatas läbi

pööja harwade otja-
de raudtee poole, ja
kõhijew karjatus tuli
üle ta huulte . . .

Kaks musta loju
liikusid rutuste raud-
tee ääres ja tõstsi-
wad midagi musta
raudtee peale. Siis
kadusid nad natu-
lelts ajaks pimedu-
jesse ja tulid jälle
natuke aja pärast
tagasi, midagi oma
taga wedades ja
raudtee peale tõstes.

Ednis ho'bis
Ednaste oma rinnust
kinni ja waatas hinge
kinni pidades lojude
tegewust raudtee
ääres. Ta sai aru,
et seal midagi hir-
must sündis. Wene-
laste sõjawäe rong
oli wist tulemas ja
nüüd tah: sid nad
seal teda lahjutats

Julius Martin,

Wõru kreisi teenis 9. Detsemberil peat. 7. septembri P. raudh. l. all lahing. S. Su. ria kuul pabemast taon. l. l. tu. g. and. praegu todu. raudh. ent. e.

Lipnikud: Kuusik ja Apfelbaum, Tallinnast. Mitmest lahingust osa võtnud; 20. oktoobril Weitsfeli ääres ühendatud Saksa ja Austria vägede vastu võideldes: — esimene wangi sattunud, teine — langenud.

teha: töid raudtee peale tahtis. Tõnis tahtis üles karata, raudtee juurde jooksta ja nendele alatutele näidata . . . Aga see jäi ainult käreks liigutuseks. Ta tahtis kirjendada, aga oli kuulda ainult wihane lähijemine, mis tuulekohinasse ära kadus . . .

Raudtee juurest kuulbus tajane pillaw naer, siis kadusid kogud pimedusse.

Tõnise pea käis ringi, ta rind tõusis ja wajus . . . Ta tundis, et ta siin midagi suurt peab tegema, aga seda ometi ei saa. Oles jalgi terve olnud, jaaks liigutada, aga nüüd . . . Tõnis nägi juba waimufilmade ees inimeste weriste kehade hunituid, wihajelt ähkiwat, purustatud wedurit, rujukets langenud wagunijä . . .

Ei, seda ei wõinud olla! Ta pidi neid õnnetuid päästma, olgu mis on! Ja Tõnise südamesse ajus midagi kindlat ja rahulist. Ta katjus ennast liigutada, see sünnitas talle küll hirmust walu, aga mõte, et ta sellega oma truudust isamaale näitab, mis iga õige isamaapõja kohus, ja ta sellega tubandeid jeltimehi päästaks, andis talle jõudu. Pikkamisi, hambaid walu pärast kofku pigistades, käsa wedela munda sisse torgates, lohistas ta oma piinatud keha edasi, raudtee poole!

Ta ei tundnud, et tal jalgu on, ta ei tundnud, et tal keha on, ta nägi ainult mustendawat raudteed oma ees. . .

Täht aega lohistas ta ennast nümoodi edasi, ta jõud hakkas juba lõppema, aga raudtee ei tulnud ikka veel . . . Igal filmapilgul lootis ta raudtee külma äärt pihku haarata, aga ta haaras ainult muda . . .

Wiimaks ometi! Rõõmu jäde käis läbi Tõnise südame: ta haaras raudtee äärest kinni! Ja just selle koha peale oli ta tulnud, kus tats suurte palgi raudtee peale oli pandud!

Tõnis tundis, nagu tungiks uus jõud ta wäsinud liimeteesse, ta kobas natute mööda raudteed ja haaras warsti ühe palgi otsast kinni. Ta tõmbas — kuid see ei liikunudki. Ragu noaga tõmmati Tõnise südamest läbi. Nii suure waluaga oli ta ennast siia lohistanud ja nüüd — see ei aitanud midagi! Wiha täitis ta hinge ja, oma kõike jõudu kofku wõttes, haaras ta uueste palgi otsast kinni ja tõmbas . . . Nihkus! Veel paar meeleheitlist tõmbet ja pikk pall kukkus tajase müraga roobaste pealt.

Raugel kuulbus tajane müdin ja nagu ähkimine . . .

Tõnis tõmbas hinge tagasi ja hoidis oma põlewat rinda kase käega kinni. Kuid aega ei olnud wiita! Ruttu haaras ta teise palgi otsast kinni ja tõmbas. Pikkamisi liikus ta see. Ta tõmbas veel paar tõmbet ja nihutas, kuid pall ei liikunud enam . . . Tõnis nägi ehmatusega, et ta enam ei jõudnud . . . Ta tundis kudas ta rinnast ikka rohkem ja rohkem jooksis sooja . . .

Ähkimine tuli ikka ligemale . . . Meeleheitlisset kiskus Tõnis palgi otsas, kuid see ei liikunud . . .

Raugelt paistis juba tats silma, ähwardawalt . . .

Tõnise filmade ees läks kõik mustaks, kuid ta kiskus kiskus . . .

Ähkimine oli päris ligidal, nagu nool lendas rong Tõnise poole . . .

Meeleheitmine täitis Tõnist, kas siis tõega pidi see nii minema? . . . Ta wõttis oma wiimase jõu kofku, tegi wiimase katse . . . Pall nihkus, nihkus ja weeres pikkamisi roobaste pealt maha. Sel filmapilgul lendas soldatite rong sealt noolena üle, kallimeelelist wahwat kaitsjat oma alla mattes . . .

Wihma hakkas tõwemine sadama . . .

Teisel hommikul, kui pimedus lahtus, lamis raudteel ühe pööja lähedal inimese liha ja wene hunit . . .

Keegi ei teadnud, et see oli õige isamaa poeg, tuhandete päästja, oma hirmjatest piinadest päästetud . . .

Rits.

Sakslaste kriiked.

Shanghai ajalehtedes ilmus mõistatuslik kuulutus:

"Larwis wapräid mehi, kes lasta ja ratsutada oskawad, 20—30 aasta wanuses."

Adress on teatud tähtede all üles antud.

Arwatakse, et sakslased nende kuulutuste waral salkasi sissijõja jaoks tahawad asutada.

Riisujad.

Arwud siin näitawad, kui suuri maksusi sakslased oma alla wõetud linnade ja maakondade peale on pannud:

Brüssel	200.000 000 franki.
Lüttichi maakond	50.000 000 "
Louvain	100 000 "
Ville	7.200 000 "
Armentier	500.000 "
Lans	700.000 "
Rube ja Turkan	1.000.000 "
Termond	1.000.000 "
Brabant'i maakond	450.000.000 "

Gent — 100.000 franki, 2.200 figarit, 200 kasti mine-ralwett, 100 jalgratast ja 10 mototifletti.

Amien — 100.000 franki ja 100.000 figarit.

Äri on äri, olgu see nüüd „maailma ärawõitja“ wõi lihtne teerööwel.

Tagawara- ja maakaitsewäelaste perekondade eest hoolitsemine Tallinnas.

Peju õmblemas.

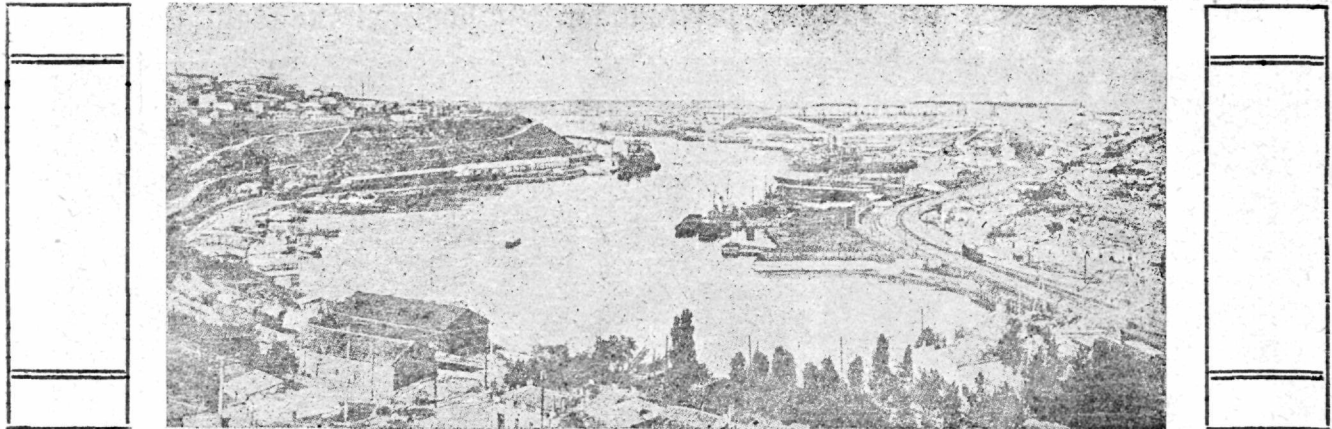
Raske oli nii paljudegi tagawara- ja maakaitsewäelaste perekondade saatus, kui nad oma mehed ja ijad sõtta pidid saatma, ise toitjata jäädes. Lahkumisevalu kõrwa seltsis hirm tulewiku eest... Kuid neile on nende hädas vastu tulnud ja nad leiavad lahket o'awõtmist ja abi. Peale linnawalitsuse otsekoheise abi töötab Tallinnas sõja algusest peale iseäraline naiskomitee linnapea abitaaja pr. Põska juhatusel, kes omale ülesandeks teinud, sõjameeste perekon-

dadele viiete ja jalandude muretsemises abits olla. Kaks korda nädalas koguvad mitmed meie linna naisterahwad wana, waevoja ruumidesse kokku ja nende wirgad kätel õmblewad seal peju ja riideid isamaa kaitsejate perekondadele, õmmeldakse ka kodus, sest abitarwitajate hulk on juur. Piik rida on neid igakord ootamas.

Oja muret on jellega toitjateta jäänud perekondadelt wõdetud ja nii mõnigi walupjari kuuwatatud.

Riiete tagawara.

Sevastopol, sõjafadam ja kindlus Krimmi poolsaarel, 75.000 elanikuga, mida Saksa-Lürgi sõjalaevad pommitamas käisid. Pinnas leidub palju ajaloolisi mälestusi, mis Krimmi sõjaga ühenduses seisavad.

Wankuwal troonil.

Boldemar Urbani roman wabastamise sõjast.

(15. järg).

Mitte üht sõnagi ei lausunud neiu, mitte ühe pilgugagi ei waatanud ta hertsogi peale. Ta oleks teda löönud, ja nimelt, kõigest jõust. Ta wihtas teda kui kurad t, mitte teatud põhjustel, nagu armastuses ja wihtamises ülepea ju põhjustest ei pärita, kõigewähemalt lõunamaal. Ta wihtas teda loomusunnil ja süüdistas terwes õnnetuses.

Hertsog oli päriselt hoopis teist ootanud. Ta ei teadnud arwatagi, et Asjuntal tuul sealtpoolt puhuma hakkab. Siiski lootis ta weel, et see tuju ajutine, ruttu möödaminew on.

Asjunta tõrkumiseft hoolimata andis hertsog tema isale ühe oma nimekaartidest, mille peale mõned sõnad kirjutas. Isa wõttis selle wastu ja tänas mitme kumardusega. Kui see Asjunta tahtmist mööda oleks läinud, siis oleks ta selle kaardi temale näosse wisanud. Siiski oli tal kaunis hea meel, kui neile selle kaardi põhjal kohtusaali palkoni peal plats kätte juhutati, kust kõik selgeste ja ligidalt näha wõis.

Suures põnewuses ja ärewuses, nagu oleks tal omal hirmus peotsejs oodata, istus Asjunta isa kõrwa ja waatas, poolelti samba warjus, tähelepanelikult alla saali.

Tema esimene pill langes muidugi Felice peale. Noormees nägi kahwatu ja maharõhutud olewat, tema filmad läikisid palawikuliselt. Ta ei olnud mitte kinni seotud, aga kumbagil pool kõrwas seisid tal püsfimehed. Siis langes Asjunta pill kohtunik-

kude peale, kelle käes nüüd Felice surm wõi elu otsustada oli, tunnistajate peale, kelle seas ka prefekt ise, siis wäike küürakas don Taddeo, paar soldatti ja mõned eraisikud olid.

Algas peaaegu lõppemata rida ristküsimusi. Tunnistajad kirjeldasid juhtumist nõnda, nagu teda igaüks juba tundis. Üks kohtunikust luges sel ajal ajalehte, mis temal wiist huwitawam oli, kuna president tarwilikud küsimused kiirelt ette pani ja karsitaks sai, kui wastused kohe nii arusaadawad põlnud, nagu ta seda ootanud oli. Asjatundja peale wõis see sündmustik niisuguse mulje jätta, nagu oleks siin teatud möödul juba äraotsustatud asjaga tegemist, nagu oleks kohtunikludel otsus juba ammugi walmis olnud ja peetaks kohut ainult wormi pärast.

Pisut elawust tõi see juurde, kui kaebelune ja don Taddeo film-filma wastu seati.

„Kaebelune, teie nimetasite, nagu oleks jalapolitseinik don Taddeo Massaccio, kes praegu siin wübib, teid mõrtsukateole äsistanud,“ tähendas president lühidalt ja ruttu, kuna ta aktide kimpu oma ees karsitult lehitse. „Rinnitate seda ka nüüd weel?“

„Jah, herra president,“ wastas Felice kindlalt ja selgelt, „küsi ainult tunnistajalt, kas ta mulle mitte ei öelnud, et prefekt rahwa äraandja olewat, kellele ta ise heameelega otsa peale teeks, kui ta mitte nii nõrk ja wigane ei oleks.“

„Hea küll. Mis ütlete teie selle kohta, tunnistaja?“ küsis president, don Taddeo poole pöördes.

See lehitas põlglikult olasi. „Ei ole mul meeldegi tulnud,“ wastas ta.

„Kudas? Ah fina ei andnud mulle 20 scudi wõi?“ kähwatas Felice ägedalt, don Taddeo äraandliku külmuse üle wihastades.

„Ei,“ wastas see külmalt, „see lugu pole õige ega ka tõenäoline. Mis kasu oleks mul siis prefekti surmast oodata olnud?“

„Aja-Sofia“,

õige kuulsam Muhamedi-usu tempel Konstantinopolis.

„Aga kas sa ei rääkinud mulle, et ta sinu käest mõisa Salernos ära riisunud?“ ütles Felice ikka ärewamalt, tungivamalt, ühtlasi ka ikka rohkem araks saades välja. Ta võis küll aimata, et tal wägise lõppu tahetaks peale teha.

„Mul pole ilmaski mõisa olnud, ei Salernos ega mujal. Raebeluse ütelistest, kes selle loo omale wangihooes wälja mõelnud, selgub, et tal himu on mulle kätte tasuda selle eest, et mul õnn oli teda kõigepealt kinni tabada ja surmawat hoopu kõrwale juhtida,“ seletas don Taddeo kurnis terawalt.

Felice oli meeletu ära. Pisarad tungisid tal silma, ja hirmust ja meeleheitmisest moonutatud häälega hüüdis ta: „don Taddeo, ma küsin sinu südame-tunnistuse käest Jumala ja inimeste ees, ütles, kas meie ei saanud enne ettewõtet neli korda kokku ja ei rääkinud kõik täpisealt ära? Kas sa ei lubanud teo puhul minu seljatagust kaitsta? Kas sa ei lubanud mulle veel kahesakümme scudi ja ei rääkinud, et üht suurt herrat tead, kes selle raha mulle kahjutaks annab? Lunastaja nimel, kes meie kõigi eest surnud on, ja sinu oma hingeõnnistuse juures wannutan ma sind õigusele au anda. Mõtle selle peale, et see kahetõrune mõrtsukatöö on, kui kõik ära salgab.“

See wiis ja liigutused, kudas Felice oma surmahirmus neid sõnu kähiseva, piinatud häälega wälja ütles, awaldas mõju. Umin käis läbi terve saali, ja ka prefekt, kes sealsamas lähedal istus,

tõstis teraselt pead, kui Felice „suurest herrast“ kõneles, kes temale Taddeo läbi prefekti tapmise eest sada scudi pidi andma.

Uuriwalt, põnewalt waatas ta esmalt kaebeluse, siis tunnistaja Taddeo peale. Ülepea koondus nüüd terve ärewus ja tähepanel rohkem tunnistaja kui kaebeluse peale; kõik olid põnewuses, mis sellest sõnawahetusest wiimaks tuleb.

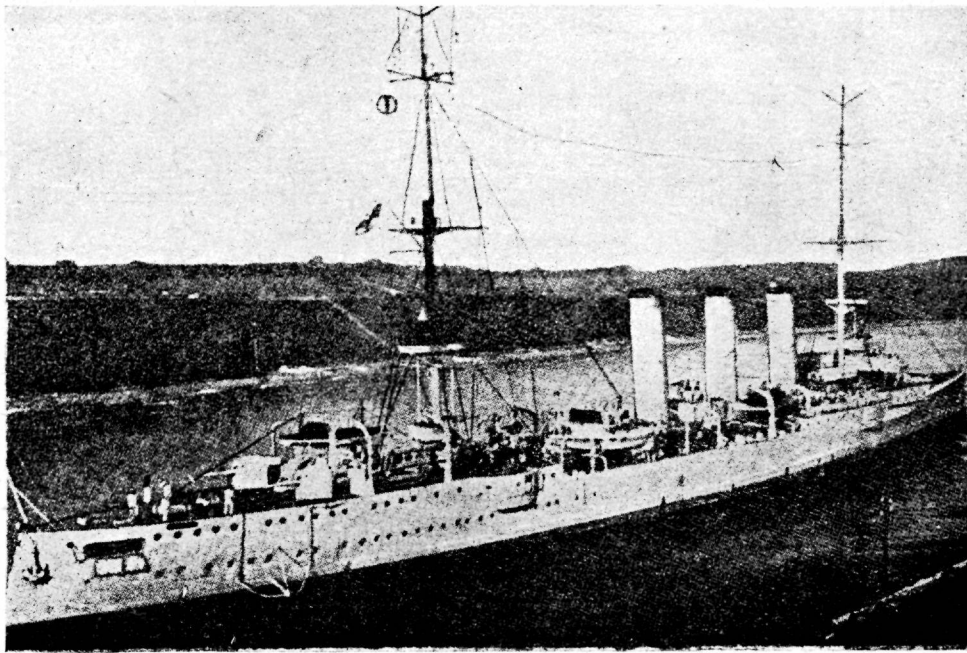
Rahulikult ja lihtsalt, Felice ägedusele otse wastandina tunduwa süüta häälega wastas Taddeo: „Ma ei taha sugugi salata, et ma kaebelusega enne elu kallale kippumist paaril korral kokku olen saanud. See oleks üsna asjata, sest on küllalt inimesi, kes mind temaga koos näinud. Aga need kokkusaamised kandsid hoopis teist laadi kui kaebeluse seletab.“

„Jutustage meile siis kudas see oli,“ heitis president lühidalt ja kärpsitult waele.

„Ma sain kaebelusega esimest korda Stravolto kõrtsus kokku. Kohe esimesel kokkupuutumisel paistis ta salafawal, kardetaw inimene olewat, ja mina ei ole ennast selles ka mitte petnud. Ta seletas mulle, et ta maksude diendamise asjus prefekturis käinud, aga õigust pole saanud, koguni selle wastu olla ta selgusele jõudnud, et teda meelega riisutakse ja kohast wälja tahetaks tõsta.“

„Wale! Wale!“ kähistas Felice.

„Raebeluse, pidage ennast rahulikumalt ülewal,“ manitses teda president tõsiselt ja waljult. „Teid lasti niisama ka ennemalt kõik wälja rääkida.“

Kuulus Saksa ristleja „Emden“,

Australia ristleja „Sidney“ poolt oktoobrikuu lõpul põhja lastud. Sõja algul wiibis „Emden“ Tsin-daos, põgenes aga sealt jaapanlaste eest ära ja luuisis siis kaks kuud merel ringi, liidulaste kaubalaemu kinni piidides. Eluga pääsesid „Emdeni“ pealt ainult vähesed laewamehed, nende seas ka komander, kes sõja lõpuni Sidneysse on jäetud.

„Tema terve wiha oli prefektiherra vastu juhtud. See pidi tema arwates kõiges süüdi olema,“ jatkas don Laddeo edasi. „Ma nägin kohe, et niisuguse kättemaksimisehimulise inimese poolt kõike oodata võib. Minu arwamist kinnitas see, kui ta minu käest na jutuaamise sees prefekti eluwiisi kohta teateid tahtis wälja uurida. Ma andsin tale ka seletust, et tal põhjust ei oleks teiste poole pöörduda ja minul võimalus jääks teda alati filmas pidada. See on terve läbikäimine, mis mul temaga oli.“

Ragu ärritatud metsloom kargas Felice wälja ja oleks tunnistaja kallale tormanud, kui soldatid teda mitte kinni pidanud poleks.

„Kelm! Kelm!“ kähistas ta.

„Kui teie endid rahulikult ülewal ei pea, kaebelune, lasen teid raudu panna,“ tähendas president pahaselt. Siis jatkas ta, tunnistaja poole pöördes, edasi: „Õpetage. Tutustage mõrtsukatööst enesest.“

„Kohe, presidendiherra,“ wastas don Laddeo wiisakalt ja sügawa aupakkumisega. „Mina pidasin nii siis salapolitseinifuna oma kohuseks kaebelust terawalt filmas pidada, et kuritööd, mida ta nähtawaste plaanitses, takistada wõiksin. Ma trehwasin temaga weel kaks või kolm korda kokku, igaford kui ta linna, prefekturi lähedusesse tuli. Ikka päris ta minult prefekti järele ja hakkas wiimaks peale käima,

et ma teda niisugusesse kohta wiiksin, kus ta prefekti ford näha wõiks. Olin ma nüüd ford temaga jandama hakkanud, siis pidin oma osa edasi etendama, pidin tema soowi ka selles asjas täitma, kartes et ta muidu ehk mõne teise poole pöörab. Ma tulin nii siis temaga prefekturi ette. Wahid seifid seal ja ka mõned möödaminejad olid näha. Ma ei uskunud ikkagi weel, et ta midagi tõsist julgeks ette wõtta. Ja kui ka, noh, siis olin mina ju seal. Ma olin kindel, et wiimasel filmapilgul ikkagi teda tema kättemaksimise teos takistada saan. Nõnda sündis see, mida teie kõik teate, mu herrad. Ma tahan araneetud olla siin ja seal, kui ma oma tunnistuses tdest ka karwawäärt kõrwale oleksin kaldunud.“

Rirjeldamata etendus järgnes neile sügawa rinnahäälega öeldud sõnadele. Ükilises meeletus wiha hoos oli Felice ennast wahtide käest lahti rabeleda mõistnud ja kargas üle wõre, mis teda tunnistajate ruumist eraldas, nagu ärritatud lõwi Laddeo kallale. See karjus südantlõhestawalt appi, ronis hirmu pärast wärisedes ühe pingi alla, mis tunnistajate ruumi pealtkuulajate ruumist eraldas, ja lödifes meeletumisele aetud mehe ees kui surmalemõistetud oma timuka ees. Igaltpoolt jooksid kohtuteenrid wahela, president kishendas ja kõlistas, rüüselajate inimeste logu aeles tunnistajate ruumis siia ja sinna.

(Järgneb.)

Inglise soldat. (Eestpoolt).

Inglased sõjas.

„Tommy Atkins“ ... Nõnda nimetab inglane soldatit, mitte soldatit üldse, vaid oma, Inglise, soldatit ... See nimi on meelitusefõna ja on tõejuttudest Inglise sõjamehe kangelasetegudest ja püüvusest võetud.

Nüüd võitleb „Tommy Atkins“, kes viimaste aastakümnete jooksul mustade, kollaste, pruunide ja punaste meestega sõdinud, walgete metslaste vastu, ühes nende jamade tõmmuäoliste asumaade sõjavägedega. Ja nagu ei ükski teine lepib ja sobib ta oma sipaide, Prantsuse arablaste ja neegriritega kottu.

Tommy Atkins — on täisverd inglane igal ajal ja igalpool, lahingus, teekäigul, laagris ja kaitsekraavis.

Kõigepealt on ta puhtaks pestud, habe aetud ja pea kammitud. Tema ranitsas (kottis) leiduvad ühes 250 tagawara padrunita ja n. n. „nälja portsiõniga“, s. o. kuuwata tud liha, soola, suhkru ja kohwiga häda ajaks, kui toitu ei peaks saama, ka habemenuga, hari seebi jaoks, peegel, hambahari, kamm j. n. e. Olgu see nüüd kus tahes või mil ajal tahes, aga kui tal pisut waba aega juhtub olewat, kas või kõige ägedama lahingu waheajal, koha katsub ta wett muret sedita, seab enese jooksupuukraawis istuma, peseb, ajab habet, puhastab hambaid ja kammib nii hoolikalt, oisefni walmis taks ta ennaft pidule minemiseks.

Seal ratsutab Inglise wahisalk läbi küla. Ratsutawad hästi kiirelt, sest et jaksalased neil kannul on, waewalt wiis wersta eemal. Inglise on kolm. Onnetul kombel on neil kõigil kolmel peegel kel katti, kel kaduma läinud. Ja wiimajel kolmel päewal pole ka mahtigi habeme ajamiseks olnud. Nõu peal on juba habemetüükaid näha. Kest küla jõudes, peatab üks nendest hobuse, räägib midagi felti-meestega, ja waat', lähema maja ees, kust neile wanaeide-

kefe imestanud ja hirmunud nägu wastu waatab, astuwad nad kolmekesi hobuse seljast. Algawad elawad, kuid abitud seletused Wanaeideke ei mõista, mis need naerul näoga nooredmehed tema käest soowiwad, kuid seal tuleb ühe suust juba rõõmuhüüd, ta on jena peal nurkas wäikest käre mustusega kaetud peeglit märkanud. Eideke kirjeldamata inestuseks wiskasid tema imelikud külalised ranitsad seljast, tõid sealt seest kobaades habemenoad, rihmad, seebi ja harja-tesed wälja ja hakkasid pooleminuti pärast järgemisi habet ajama. Kolme minuti pärast raputasid nad eidekele kätt kõwaste, kargasid juba hooste selga ja kihutasid minema. Enne seda wõttis jüsti üks nendest oma mütti eest „täni“ ära ja ütles, eidekele peosse pistes:

„Souvenir! Souvenir!“

Mälestuseks! Mälestuseks!

Mälestuseasjade jagamine — see on „Tommy Atkinsi“ kirj. Tuli iseäralist kasku wälja anda, mis soldatitel mälestuseasjade jagamise waljuste ära keelas, sest inglased andsid kõit oma tänuid, paelad, isegi kroonu nõõbid naisterahwastele, neiuidele, lastele mälestuseks. (Ka Tallmaski leidud mõni hea tuhat Inglise madruste mütside lintisi, mis nad tänawu suwel siin wiibides meie neiuidele kinnisid. Ita mälestuse s.)

Peale toaleti asjade on Tommy lahkimata kaaslaseks — janiit piip. Ta hoiab teda oma mundri iseäralises taskus. Enne lahingut paneb ta piibu põlema ja läheb lahingusse, piipu kõwaste hammaste wahel litsudes ja meremehe tubaka „hallisi“ pahwides.

Piip hambus, puhtaks pestult, siledaks aetud näoga, iluaste kammitud läheb Tommy wõidule ja surmale wastu, ühesuguselt rahulikuna ja külmawereljena hüglapommidega ülepuu-tatud kaitsekraawis istudes ja wihasel tikuwõitlusel.

Külmawereline, rahulik, täielikult enese üle walitseja, terane, julge, niisugusena on inglane eht spordimees.

Inglise soldat. (Tagantpoolt).

Jah, ülevõidise armamise järele on jõda neile tugewatele, ofawatele, spordimängudes wilunud noortemeestele isearalists küttestawaks, hädaohhtitaks spordiks, kuid igatahes spordiks.

Ohtutt, kui haruldasel juhtumisel isearalisi hädaohhtu karta pole, mängivad inglased waenlase läheduses tundide wiisi jalapalli, jalapalliks kahe flanellist särki sisse õmmeldud lenduri gumminüüsti tarwitades. Tõeste ette tulnud lugu.

Kord wiibis üks salt inglasi juba mõnda päewa kaitse-kaawis, waewalt paarsada sammu Saksja kaitsekaawidest eemal. Külm oli kange. Pead üle kraawi ääre tõsta ei wõinud — maha lastakse. Juba teist päewa on suurtilki wõitlus käimas ja kaitsekaawides kaittajad soldatid on pealtwaatajate ofaga leppima sunnitud, kes — — — midagi ei näe. Nagu spordimehed kunagi mõtlewad inglased wiimaks järgmise mängu wälja, teewad õlest kustu, topiwad soldatid mundrisse ja upitawad kaitsekaawist wälja. Bastafe poolt hakkawad kuulid wiibimata wilistama, harwa mõni puurib sahinal ka õlest-soldatist läbi. Beeti kihla, mitu torda sakslased wiie minuti sees trehwawad. Mäng meeldis. Ilmus weel teisi õlest-soldatist. Wiimaks seadid järgmise suurte tähtedega plakatid kaitsekaawi kohta: „Sakslased, pange ka märklaud wälja, kumb rohtem trehwab?“ Sakslased panidki terwe rea õlest-mehi wälja ja mäng läks lahti. Aga juba käib Inglise kaitsekaawi mõõda ohwitser ja ütleb soldatitele: „Ohentelmentid, piisfidele titud ofa! Lähme ise waatama, kui palju me märki trehwasime.“ Mõne minuti pärast tormasid inglased Saksja kaitsekaawide poole. Seesama salt mõtles kord ka teise „ajawitte“ wälja. Waenlase läheduses kaitsekaawides ilma tegewufeta olemine hakkas juba kangeste ära tütutama, sellepärast määrifid nad oma näod põletatud korgiga tahmajets ja tormasid loidu ajal Saksja jookstraawidesse, waljuse mõirgades: „Mäh! Mäh!“

Kuigi see nüüid inglaste juust nagu telefoni wäljakutse „allo! allo!“ kõlas, ei lahelnud sakslased sugugi, et oma ees hirmsaid Prantsuse tiirkosifi näewad, s. o. et inglased õffel abiwäge saanud, ja andfid endid ofalt wangid, kuna ofalt põgenema panid, ilma et tituwõitlust wastu wõtta oleks julenud.

Weel üks huwitaw tugu... Sõja alguses ei tahtnud inglased mingi hinna eest „maa alla pugeda“, s. o. waenlase lähinemisel kaitsekaawi kaewata. „No gentlemanlike“ ütlesid nad, s. o. „ei ole aumehe kohane“. Kuid tegelik elu õpetas, kui tarwilik see on. Ja nüüid ei kaewa keski nii ofawaste kaitsekaawist kui nemad.

Uda ja Ura.

Lütrielse wõodi ääres
Nuttis emake,
Sest et rästelt haige oli
Lema Udake.

Uda oli tale kallid,
Seba tundis ta,
Ja ta kullakene pidi
Wistist suurema!

Dma hingehastuses
Ema tõdust teeb,
Et kui lootusetu haige
Weelgi paraneb,

Siis ta oma raha-wara —
Kullast kümnesse —
Paneb pühapäewal kausi
Missionsile. — — —

Beeti missions-jutlust
Rahwahulgale,
Paluti ka lahkeid andeid
Baganatele.

Kausi palju wasset raha
Rahwas asendas.
Wase seas ka kuldne kümme
Oli hülgamas.

Kausist mõõda Uda ema
Kõnestsammus seal,
Oma terweks saanud tüdriku
Kandis läte peal.

Kiriherra lahkeid andjaid
Länas kantsli pealt,
Saadud raha aga saatis
Saksjamaale sealt. — —

Saksja ajumaadel kulus
Raha paljugi,
Afrikas siis mäsajawad
Neegrid alati.

Müstad mehed Saksja iket
Ei seal jallinud,
Saksja ust ja Saksja wemmal
Ei neil meeldinud.

Sestap igast ilmakaarest
Raha korjati,
„Missionsi“ andeid saadi
Ikka rohkesti.

Toodi laewaga Europast
Krupi laenguid häid,
Willega wõis purustada
Mäsajate päid.

Laengud oliwad kull kallid,
Kümnerublasid,
Aga sõdimise juures
Wäga mehised.

Lahing. Saksja wägi wõidul,
Neegrid langewad,
Kende naised põgenewad,
Rajad põlewad.

Põgenes üks neegri-ema
Mägedele siis,
Oma tüdriku, kallist Urat,
Peidupaita wiis.

Joostes waene ema palus
Oma jumalaid,
Oma wäike tüdriku pärast
Walas pisaraid.

Oh kui kaugel alles mägi,
Jalad nõrkwad!
Sõjatarin jõuab ligi,
Kuulid huluwad!

Breng, mis õstnud Uda ema,
Siis märki läti:
Põgenewal Urakesel
Warsti surma tõi.
23/XI 1914.

Ikka kokkuhoidlikult!

Tallinna teede- ja ehituse-komisjoni ladu juures, mis W. Kannawärawas asub, on ka õwaha ametis, kes aastas 300 rubla palka saab. Komisjoni komisjon on tulewa aasta eelarwest õwahi palga — 300 rubla — maha lõmmanud ja selle asemele 50 rubla jätnud — õuekoera ülewõlpilemifets.

Mõnda teatawad ajalehed. Imestama paneb ainult, kuidas tark komisjoni komisjon ka mitte raehoonetunnitella asemele, mille ülestestamine, walgustamine, parandamine jne. wõrdlemifist suurt kulu nõuab, kulle ei määratud, mis ju märksa odawam, pealegi wõib kull ajakuulutamise kõrwal ka, nagu teada, baromeetri kõhust täita. Mats ise.

Rah jõda.

„Noh, Beeter, kuidas meie seda oma kolmekümne aastast pulmapäewa nüüid pühitseme?... Eks meie pea ikka wiist wäitse pidu tegema ikka?“

„Meie kolmekümne aastase sõja juubelit, tahad ka ütelda?“

„No, ole nüüid ikka...“

„Pühitse kuidas tahad, minul pole midagi pidulõbeda: selles sõjas olen ma, nagu austrialane, alati kaotanud.“

Türgi printsid.

Sultani surma wõit troonilt tagandamise puhul walitakse Türgimaa seaduse järele ikka wanem prints Osmani suguwõjast uueks sultaniks. Seega on kõik printsid „shehade“ — tulewased sultanid. Sultanid ei armasta ja kardawad niisuguseid troonipärijaid. Kardawad sellepärast, et julge, hakkaja prints wandeselti abil alati sultani käest trooni ära wõib wõtta. Nii siis hoidfid sultanid printsi riigielust eemal, ja Abdul-Hamidi ajal peeti neid isegi alati walwuse all.

Kuid Abdul-Hamidi troonilt heitmifest saadik on ka printside seisutord muutunud: nad on oma eraelus nüüid wabad.

„Teaduse“ kirjastus ja raamatukauplus
Saru- ja Käärtli uul. nurgal, sissekäik Käärtli uulitsalt.

!!! Rahtets tähelepanemifets!!!

Wältime kõiõfugu raamatukaupluse kaupafid, kirjutusmaterjali, tasteri-, korteri- ja poewõla-raamatuid, paberikaupafid, piltifid, maataartifid, päewapildi- ja posttaarti-albumifid, koolilaste tarwidufid jne. paraja hinnaga. — Alalistele ostjatele hinnalaandus.

Palume sisse astuda, kui midagi tarwis lähed.
Saru- ja Käärtli uul. nurgal, sissekäik Käärtli uulitsalt.

Muljeteised.

Laemataat majaperemehega on niisuguse wiguriga hattama saanud, et mu mööblitoatse iga kolme seinaga taga nimefed elawad. Ja kui ma õhtul oma lauase taha istun, kes liiga palju polituri wdi „pustari“ mekkunud mehitefena oma toibest läbiuuristatud jalgabel üsna kõwaste waarub — sinna kaheteistkümneme ruudulise atnase alla, millest päewal abitu waade teise korra pealt alla üle mudase ja halli uulitsa awaneb. — Siis elutseb mu pahemal käel kingsepp oma naise ja lastega, paremal pool teegi wabritufirjutaja oma naisega, ja seljataga tats wabritus tööl käimat wanatüdrukut. Nii olen ma siis kolmelt poolt naistest sisse piiratud. Ja et korterite waheseinad hästi õhufesele on — tänu majaperemehele, — siis waljub kõit, mis kusagil nende kolme seinaga lauutatse (ja lauutatse seal tihti wäga paljugi) enesest kõigewähematti taotamata, minu tupp, sellest küsimata, kas ma ta ise sellega nõus olen, wdi ei . . .

Seal nad nüüd istuwad mu seljataga need aumäärt neitsid teeklaasi juures. Ja et naistepaar kunagi ilma kolmandata täis pole, siis on nendele weel kolmas, samajugune neitsi — Jumal teab, kust — juurde seltsinud. Hammustawad rageshes suhturt, rüüpanwad teed ja ajawad magust juttu . . .

— Mina rääkisin temale ikka juba ammu, et — Anni! — sina, kuule, waata ette! . . . Wdi siis noorel plital ta ikka nüüd nõnda palju gulaitada maksab. Aga ei, kus tema! Eila lasi piridiltstuga Jual, täna, waata, ju mõni telegrafist ihangas, homme — näe, juba kolab mõne kirjutajaga juurt uulitsat mööda . . . Mina ütlesin talle ikka, et — sina, Anni, kuule, waata ette! . . . Aga kus . . . Wot, säh sulle nüüd . . . hääl wajub sofinats . . . kes ju nüüd enam wõtab. Bold neid mehi ennegi liiga palju, saadid siis weel nüüd, sõja ajal . . . Näh, mine aga weel õhwiiseriga Metropoli . . .

Teiselpool seinaga meikib kingsepp sõbraga „denaturirowla“t. Naist ja lapsi pole kuulda, wist magawad juba . . . Ah! wõdka on ikka wõdka, olgu pääle, et wähe gusta ja sinine . . . Wala see kõmne-õli tiik säält pudeli põhjast puha wälja . . . küll pois lähed toob jälle homme . . . las wõtab paarikümne topka eest mätni-kapli ta . . . Winnas on üks renstõwdi lahti, ootasin eila õhtu kaks tundi reas, aga ära, kurat, pandi enne kinni, kui minu õtsered jõudis . . .

— Lohoh pime, — jattab teine — wdi pandi enne kinni . . . nooja, wai siis need meiejuguste jaoks on. Olets see politura'gi odawam oib, nüüd ju windiwad selle ta pagana kõrgete . . . Aga ega see pustar, pane temale hulka, mis tahad, ikka selle polituri wastu ei saa, — seda ikka kui rjumka wõtta, siis ta aitab tihtis ajaks . . . nüüd küll, kurarabid, ajawad teisele juba müües wett hulka . . .

Paremal pool on kõit waitne. Wist puhtab kirjutaja ijand nauksele kaisus diglast und . . . kuud ei . . . kui ma pahema kõrwa kingsepa eest kinni pigistan, siis wõdin paremaga üsna selgeste poolwalju sofinat kuulda.

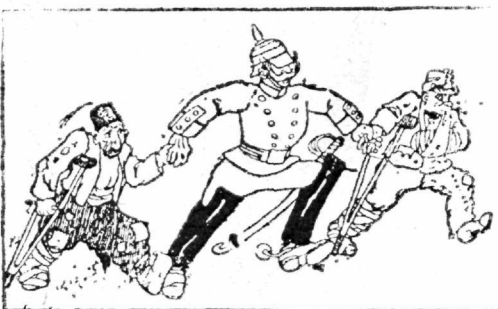
— Aga, kujuta omale ette, Maali, kui nüüd sõjas kõit mehed maha tapetaks, nii, et, näituseks, terve linna peale ainult mina üksi järele jääksin. . . oh! — kujuta omale ette, mis siis oletaks . . . wat, siis oletaks alles lõõt . . . ahähäh! . . . hääl järele otsustades pigistas rääkija ühe silma kinni — wat, siis . . . ahähäh! . . . naer sumsub kusagile pehmesse . . .

— Ja, aga kas teate, mis Siiraki Riisale juhtus . . . — kostab seljatagant. Ma kõhatan . . . kolistan tooliga wastu pbrandat . . . — ma poleks sugugi uudishimuline teada saama, mis Siiraki Riisale juhtunud on, pealegi tean ma juba ette ära, et ta, waejetele, siin ikka midagi head juhtuda ei wdi. — kuid selle peale ei pöördka kõigewähematti tähelepanemist . . .

— Mõtelge ometi, ta läinud Cesti seltsi masterabile, meesterahwa riides . . . Pumba Augusti käest saanud wanad ruudulised püksid, need olnud wäitefed, jäänud kangest pingule . . . Seal, muidugi, palju rahwast, kõit juulitud loos . . . mimeste turgis sees üks lõiganud noaga püksid tagant katti . . .

„Küll on lõbus — weremeres!“
(Kseptini maali järele).
„W. W.“

„Sant, plme, wigane . . .“
„R. u.“

hähähäh! . . . sät! jäänud nurkapibi wäharipendama . . . nimefed kõit ikka juba turtumud ümber . . . ise ei olla enne märganudki, kui läinud weel tiakellega tantsuma, pois wõtnud ümbert kinni . . . käsi läinudki lõhest sisse, siis alles märganud! . . . — ja suure waewaga siamaani tagasi hoitud naer plahwatab nüüd kolmest kõrist niisuguse laginaga wälja, et pooljoobnud kingsepp „rjumka“ täie ehmatades „wäära kurtu“ kallab, siis läkastama ja kõhima hattab, tema seltsimees aga kiruma kutub:

— No tea mis kurat nüüd niidepanijate sisse läts . . . Nõnda wõid ju elitingi lüüa, kas nemad selle pärafi äratõhterdawad . . . Kas neil seal aga täna õhtu kedagi wõdrast ei ole, ah? — mis ja arwad? . . . Kuid kingsepp ei oskagi enam midagi arwata . . . Ta on omaist läkastusest nüüd juba üle saanud ja algab jälle endamisi, nüüd juba palju tõlbimal keelel:

— Ah! kurrat, wõdka on ikka wo—wõdka . . . kurrat tema sisse, et sinine ja õline . . . I—lase aga lõest I—läbi, pane m—mjätat juure ja . . . oledki ja — wintis . . .

Paremal pool aga kuulduv endine poolsurutud sofin: — Aga kujuta omale ette, arwa aga wade muudu, nõnda, et terwes linnas peale minu enam ühtki meest ei oletaks . . . kõit naised . . . mis siis oletaks . . . ahähäh! — ah? . . . Ja jälle kaob hääl millegisje pehmesse . . .

Rublas.

Türgi sultani troon.

Ottomani riigi sultanite troon, mida „õnne täheks“ nimetatakse, on puhtast paksust kullast tehtud. Trooni iste ise on ligi sülla kõrgune ja kaalub 2.460 puuda. Kui kulla puuda hinnaks harilikku kroonu hindu arwata — 21.500 rubla — siis maksab troon 52.890.000 rubla.

Raks põhjust.

Meiu: „On faks tähtsat põhjust olemas, mispärašt teie kosimise tagaši liitlan.“
 Peiu: „Misugused nimelt?“
 Meiu: „Esimene — olete teie ise; teine aga — keegi teine.“

Just kui omad mehed.

Warsawi kuberner parun Korff, tema isearaliste käskude täitja ametnik von Fehner, strahniit Schulz ja autojuht Müller on fakslaste kätte wangi sattunud. Ajatehede teade.

Kuberner parun Korff sõitis linnast välja oma hoole alla usaldatud kubermangu vaatama. On ju praegu rahutud ajad, fakslasted kolawad mööda kubermangu ringi ja, tont teab, mis nad seal kõik ei wõi lorda saata! Kubeneri pere-mehelik film peab aga kõite seda nägema, mis kubermangus sünnib.

Saatjats wõttis parun Korff enesele isearaliste käskude täitja ametniku von Fehneri ja ihukaitsejaks strahniitu Schulzi, kuna automobili juhtimine shofferi Mülleri hooleks anti.

Nii sõitsid kuberner parun Korff, ametnik von Fehner, strahniit Schulz ja autojuht Müller — kõik tõsised Wene inimesed — teele.

Käisid siin ja käisid seal, nägid ühte ning teist, ja sõitsid ikka edasi, kus nende teada Wene sõjawäed pidid olema.

Korraga, ühe metsatuka seesst välja sõites, piiras Saksa ratsawäe falk, kes nendele vastu trehwas, nad ümber! See sündis nõnda ootamatalt ja kähku, et strahniit Schulz mah-tigi ei saanud Wene püssi kätte haarata.

„Pea! Käed üles!“ komandas Saksa wahtmeister.

„Autos istujad tegid, mis kästi — kuhu sa ülewõimu käest pääsed!“

„Sõjariistad siia!“

Strahniit Schulz ulatas oma püssi, kuberner parun Korff oma rewolvori ja ametnik von Fehner oma Soome noa fakslaste kätte.

„Kes teie olete?“

„Warsawi kuberner, tema isearaliste käskude täitja ametnik, strahniit ja, nagu näete, autojuht.“

Kõõmu ilme käis üle Saksa sõjameeste nägude: mis-sugune tore juhtumine, niisugusid mehi wangi wõtta!

„Wäga hea!.. Edasi, mars!“

Ratsawäe salga saadetusel liikus automobil edasi.

Mõne wersta järele jõuti ühte wäikesse linna, kus üks Saksa eelwäe-osa korteris oli. Komanderi korteri ees peatati, wahtmeister läks sisse ja teatas, et ta Wene kubeneri ühes teiste tähtsate ametnikkudega wangi wõtnud.

Eskadroni ülem ruttas välja neid tähtsaid wangisi vaatama.

„Mu herra,“ pööras ta kubeneri poole, „teie olete kuberner?“

„Seda küll!“ oli wastus.

„Teie nimi, wabandage!“

„Parun Korff!“

Saksa ohwitser tegi niisuguse näo, nagu poleks ta hästi kuulnud, wiiwitas weidi ja küsis siis kubeneri feltfiliselt:

„Ja teie, mu herra?“

„Kubeneri isearaliste käskude täitja ametnik von Fehner!“

Ohwitseri nägu wenis weel pilemats.

„Wabandage, kuida?“

„von Fehner!“

Ülekuulaja kehitas õlasi, waatas siis küsiwalt strahniitu otja.

„Strahniit Schulz!“ raporteeris see.

Ohwitser waatas, waatas; naerumiuige ilmus ta näole.

„Autojuhiks on teil siis wiist mõni Müller,“ tähendas ta pilgates.

„Jah, minu nimi on Müller!“ kinnitas autojuht.

„No nüüd on pagan lahti! Aga mis pakid teil siin auto peal on?“

„Nende sees on...“

Ohwitser puhkes kõigest südamest naerma ja lõi kahte kätt kokku.

„Dommerwetter! Mu herrad!.. Ah, ah, ah! See on

Lennumasinaid wahtides...

Esimene möödamineja (teise taskust uuri tdm-mates): „Aga tore, minu arvates on see biplan.“

Teine (esimese taskust rahakotti wõttes): „Aga mina arwan, et see monoplan on.“

alles midagi! No seda peab alles waprufeks nimetama, mis meie sõja ajaloo se otse kuld-tähtedega seisma jääb! Kõige tõrgemad aumärgid pole juured küllalt seefuguse wägiteo eest!.."

Dhwitser sattus rääkimise tujusse ja oleks wast kaua weel edasi korutanud, kuid parun katkestas ta juttu, küsides, kas neid warsti peaforterisse edasi saadetawat?

"Ja niidugi, mu herrad! Kohe! Ma saan aru, et teil selle järele, mis olete korda saatnud, mahti pole lobisemise aega wiita, waid et teil aruandmisega rutt on. Kohe annan teile teejuhikid kaasa."

Lahte ohwitseri õnnesoowide all sõitsid Warsfawi tõsised Wene inimesed edasi.

Kuna automobil ühe osa saatjatega suurt teed mööda ringi sõitis, kihutasid kaks husari läbi metsa otse ja wiisid korpuse staabi tähtsa uudise:

Oberst parun Korff, leitnant von Fehner, seersant Schulz ja alamwäeline Müller on haruldase wägiteoga toime saanud. Parun on enese Wene kuberneriks muutnud, teised muudeks Wene ametnikkudeks, nii on nad automobilil pool Wenemaad risti-rästi läbi sõitnud ja lõpuks siia tulnud.

Waprade meeste kiituseks ei leitud küllalt õnnu. Ajalehtede kirjasaatjad telegrafeerisid sellest jalamaid Berliini.

Kui parun Korff oma kaaslastega staabi jõudis, wõeti nad seal wägewate hoch-hüüetega wastu.

Aupaklikult kutsuti nad korpuse kantseleisse, kus wana hallipeaga kindral neilt pärima hakkas:

"Mu herrad, ma olen juba kuulnud, misfuguse waprade teie olete korda saatnud. Tõhin ma teada saada, kuida on teie seisus ja kust wäejaost teie olete?"

"Warsfawi kuberner parun Korff!"

"Warsfawi kubeneri iseäraliste käskude täitja ametnik von Fehner!"

"Warsfawi kubeneri juurde komandeeritud strashnik Schulz!"

"Warsfawi kubeneri automobili shoffer Müller!"

"No ja, no ja," tähendas kindral kärehtlult, "need on teie warjunimed, aga teie õiged nimed ja seisused?"

"Need on meie õiged nimed ja seisused."

Kindral ajas silmad pärani.

"Kudas? olete teie siis Wene alamad, see tähendab: teie pole weel Saksamaa alamfugesse tagasi tulnud?"

"Meie oleme weel Wene alamad..."

"Aga seal pakkides, mis auto peal...?"

"On..."

Kindral oli weidi piinlik. Ta tegi ametlik-tõsise näo.

"Hm ja, hm ja! Wabandage, mu herrad! Siin on wäike ekkits juhtunud, teie nimede läbi on segadus sündinud: meie oleme teid oma meesteks pidanud. Ma pean teid kõiti Saksamaa sõjawangideks tunnistama."

Kui wärsked sõjawangid uksest wälja wiidi, ümises kindral nendele järele:

"D m a d on nad fiiski: suguwennad nimelt..."

G—nd.

Sooja särki teekäik.

Warlenburis leidnud mitmed isikud, kes Punaste Riistide sõjameeste heaks asju tinnitud, kingitud asju juudi Kaplan kauplusest müügil. (Ajalehtedest).

"See on dige, saan ilma sooja järgitagi läbi, paki, jah, jisse ja wii ta meie wahwatele isamaa kaitsetele saatmises. Neil, waesekestel, seal külm..."

Paar päewa hiljem tunneb aga mees, et sooja särki ilkagi waja läheb, hakkab juba nohu tulema... Lähewad kaajaga kaheleki uut ostma. Kaupmees lahke kohe näitama...

"Maali, näh, see ju mu oma soe särk, mis sõjawäljale pidi minema..."

M a a l i: "Sa, Esikene, sinu jah... Koh kudas see...?"

"Warganäod, niisugused..."

Meie lehes „Den“ oli lugeda:

„Automobili tähtri juures istus Müller, tõlas parun Korff, parunit saatis kas von Fehner wdi von Fehner, siin oli ka hr. Hugo Fischer. Ja juhtus nõnda, et herrad Korff, Fehner, Fischer ja Müller ettevaatamata Sassa eelsalade juurde sõitsid ja nad wõeti wangi.

Wangi sattunud reisirjad ei olnud mitte käsitöölised ega kaupmehed, waid parun Korff oli Warsawi kuberner, von Fehner tema isearaliste käs- lude täitja ametnik, hr. Fischer — strahnit ja hr. Müller oli ainult kubeneri autojuht, kes wist kroonuteenistuses ei seis- nub.

Sii ei järgne weel, et Saratowi wdi Herjoni kolonis- tibe läest maad olets tarwis ära wõtta, waid siit järgneb lahtlemata, et meie juures jaksalased ilka niisugustel toh- tabel on, kus nad mitte ei peaks olema.

Teaduse tähtsaamat 1915. a. jaoks.

Igapäewases elus tarwisminewate juhatusetega. Sind 15 kop. Tulusad juhatused: Mõned arstirohud ja nende tar- wimine. Naisterahwa kodu-aptel. Rana ei saa muned. Wiljapuu aed. Põõsas-puud. Sügisene istutamine. Seente kasvatamine. Tulusad õpetused. Humalad. Jätkuulutajad. Jäneste ja muude loomade eemalhoimine aedadest. Lam- maste willa kasutamise edendamise. Liha müüdamise eest hoida. Rahalalt hobuseriistade ja rihmade jaoks. Kodu-õlu. Dunast ja piimast alal hoida. Pärimi valmistamine. Petti- pitma mõju sigade söötmise juures. Piima proovimine. Puust asju pihastamise ja põlemise eest hoida. Saapawiks ja määre. Seebi valmistamise kõige lihtsam wiis jne. jne.

Dr. J. Masfing'i toimetusel on ilmunud:

Naistehaigused

Haiguste kirjeldused, juhatused ja täielikud arstirohud ha- guste rawitsemiseks; naisterahwa suguelu ja waluta sünni- tamine. Piltidega. Hind 1.50 kop.

Kodu-arst ja kodu-aptel

Haiguste äratundmine, rawitsemine ja arstirohud. Piltidega. Hind 1 rubla. Teaduse kirjastus Harju ja Rütli nultsa nurgal 48/15.

„Meie Mats“ toimetuse palub austatud

päewapiltnikka

temale lehes awaldamiseks ajakohaseid üleswõtteid saata, ühes lähema seletusega. Tasu harilik.

Асс. соос. гезэзрор. Вастутав тоimetaja Jakob Saason. Väljaandja J. Wuni. — R. Schiffer'i trükk, Tallinnas.

Jäädawaks mälestuseks.

Sõjameeste päewapildid ja nimed peawad põlwest põlwe meile mälestuseks jääma, selle- pärast palume kõiki, kellede sugulased ja tutta- wad tegelikult praegusest sõjast osa wõtawad, nende päewapildid meile saata. Pildid awaldatame esiteks meie ajakirjas ja pärast ajaloo raamatus „Maailma sõda“, mille esimene wihk jaanuaris ilmub. Piltidele palume lähemaid teateid juurde lisada: nimi, lügnimi, elukoht, wäeosa, kus tee- nib, kui haawatud ehk surma saanud, siis kus kohal ja millal. Päewapildid tulewad posti kaudu saata ehk nendesse kohtadesse anda, kus meie ajakirja ühtikuid numbreid müüdatse. Pildid hoitakse ilusaste ja saadetakse tagasi.

Kirjast sõjawäljalt wõetakse heameelega lehes awaldamiseks.

Uupakkitult

„Teaduse“ kirjastus

Tallinnas,

Harju ja Rütli uul. nurgal 48/15.

Ettenägemata põhjustel oltme sunnitud terwet rida otse sõjawäljalt saadud piltist käesolewast numbrist välja jätma. Hallame neid tulewaseft numbrist peale ilmutama. Seniks palume lahkelt wabandada. Meie Mats.

